

Беззоряне море

Закарі Езра Роулінз — звичайний студент, що живе в університетському містечку у Вермонті. Та якось йому до рук потрапляє загадкова книжка із заплікованої полиці бібліотеки. Затамувавши дух, Закарі гортає сторінку за сторінкою, захоплений долею нещасних закоханих, коли стикається з геть несподіваним — історією з власного дитинства. Дивна книжка розбурхує його уяву, тож він вирішує розкрити її таємницю. Подорож, сповнена неочікуваних пригод, поступово приводить його на маскарад у Нью-Йорку, до секретного клубу та підпільної бібліотеки, схованих глибоко під землею. Хлопець зустріне тут тих, хто пожертвував усім заради цього сховища. Але на нього полюють і хочуть знищити. Разом з Мірабель, безстрашною захисницею цього світу, і Доріаном, чоловіком, у вірності якого ніхто не може бути впевненим, Закарі мандрує звивистими тунелями, темними сходами й танцювальними залами, щоб дізнатися нарешті про справжнє призначення цього царства і про свою долю.

ЕРІН
МОРГЕНШТЕРН

БЕЗЗОРЯНЕ
МОРЕ

 Vivat
ВИДАВНИЦТВО

ПОШУКИ ВЛАСНОЇ ДОЛІ Й ЧАСУ,
СПОКУТА, ЖЕРТВА, ПЕРЕВТІЛЕННЯ

ERIN
— MORGENSTERN —

THE
STARLESS
SEA

ЕРІН
— МОРГЕНШТЕРН —
БЕЗЗОРЯНЕ
МОРЕ

Харків

2020

2021

ISBN 978-966-982-570-4 (epub)

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Серія «Художня література»

Перекладено за виданням:

Morgenstern, Erin. The Starless Sea / Erin Morgenstern. — New York : Doubleday, 2019. — 512 p.

Переклад з англійської *Єлени Даскал*

Дизайнер обкладинки *Аліна Белякова*

Електронна версія створена за виданням:

Моргенштерн Е.

М79 Беззоряне море / Ерін Моргенштерн ; пер. з англ. Є. Даскал. — Х.
: Віват, 2020. — 544 с. — (Серія «Художня література», ISBN 978-
966-942-826-4).

ISBN 978-966-982-199-7 (укр.)

ISBN 978-0-385-54121-3 (англ.)

Закарі Езра Роулінз — звичайний студент, що живе в університетському містечку у Вермонті. Та якось йому до рук потрапляє загадкова книжка із запилюженої полиці бібліотеки. Затамувавши дух, Закарі гортає сторінку за сторінкою, захоплений долею нещасних закоханих, коли стикається з геть несподіваним — історією з власного дитинства. Дивна книжка розбурхує його уяву, тож він вирішує розкрити її таємницю. Подорож, сповнена неочікуваних пригод, поступово приводить його на маскарад у Нью-Йорку, до секретного клубу та підпільної бібліотеки, схованих глибоко під землею. Хлопець зустріне тут тих, хто пожертвував усім заради цього сховища. Але на нього полюють і хочуть знищити. Разом з Мірабель, безстрашною захисницею цього світу, і Доріаном, чоловіком, у вірності якого ніхто не може бути впевненим, Закарі мандрує звивистими тунелями,

темними сходами й танцювальними залами, щоб дізнатися нарешті про справжнє призначення цього царства і про свою долю.

УДК 821.111(73)

© E. Morgenstern LLC, 2019

© ТОВ «Видавництво “Віват”», видання українською мовою, 2020

Ця книжка — вигадка. Усі персонажі, імена, місця та події є витвором авторської уяви або використані у вигаданому контексті. Будь-яка схожість зі справжніми людьми, живими чи покійними, подіями або місцями цілком випадкова.

СОЛОДКІ МУКИ

КОЛИСЬ ДАВНО...

У підвалі живе пірат.

(Пірат — це метафора, але він людина.)

(Вважайте підвал за в'язницю.)

Пірата запроторили сюди за силу-силенну скоєних ним піратських злочинів, і вчинили це не пірати, які дійшли висновку, що його дії були справді лихі.

Хтось запропонував викинути ключ, але той досі висить на гачку, що стирчить зі стіни коло ґрат.

(Доволі близько, щоб він був у полі зору. Свобода, яку можна побачити, але яка насправді недосяжна, мала нагадувати в'язневі про себе. Утім, з іншого боку ґрат ніхто вже не пам'ятає, що те все мало означати. Ретельно продумана психологічна витівка забулася, перетворилася на звичку та буденність.)

(Пірат це розуміє, але утримується від коментарів.)

Вартовий сидить на стільці біля дверей і читає детективний журнал на вицвілому папері, мріючи стати вдосконаленою вигаданою версією самого себе. Йому цікаво, чи є різниця між піратами та злодіями. Напевно, вони відрізняються одне від одного лише човнами та капелюхами.

Згодом його змінює інший вартовий. Пірат не може визначити точний розклад, адже в підвалі-підземеллі нема годинників, щоб стежити за часом, а шурхотіння прибережних хвиль за кам'яними стінами заважає почути ранкові дзвони й вечірнє пожвавлення.

Цей вартовий нижчий за попереднього й не читає. Він не хоче бути ніким, окрім себе самого, йому бракує уяви, щоб думати про альтер его, бракує уяви навіть на те, щоб поспівчувати чоловікові за ґратами — єдиній живій душі в приміщенні, окрім мишей. Коли вартовий не спить, він приділяє дуже багато уваги своїм черевикам. (Але здебільшого він спить.)

Приблизно три години по тому, як вартовий-курдупелик замінить вартового-читача, приходять дівчина.

Вона приносить тарілку з хлібом і миску з водою, які ставить перед піратовою камерою. Руки в неї так трясуться, що половину води вона розливає. Після цього дівчина розвертається й бігцем долає сходи.

Наступної ночі (а чи були це ночі?) пірат стає якнайближче до ґрат і спокійно спостерігає, як дівчина кидає хліб так далеко, що він чи й дотягнеться до нього, а воду розхлюпує майже всю.

На третю ніч пірат стоїть у темному кутку, що рятує більшу частину води.

Настає четверта ніч, і приходять інша дівчина.

Вона не будить вартового. Її ніжки м'якше ступають камінням, а найменші звуки, що їх вони видають, гасять чи то хвилі, чи то миші.

Ця дівчина вдивляється в темряву, за якою пірата майже не видно, і розчаровано зітхає. Залишає хліб та воду біля ґрат, а потім чекає.

Він не виходить із затінку.

За кілька хвилин тиші, що порушується похропуванням вартового, дівчина відвертається і йде геть.

Забравши свою їжу, пірат виявляє, що до води додали вино.

Наступної ночі, уже п'ятої, пірат чекає біля ґрат, коли дівчина ледь чутними кроками спуститься до нього.

Її хода лише на мить уповільнюється, коли вона бачить його. Пірат пильно дивиться на дівчину, а вона — на нього.

Він простягає руку, щоб забрати миску з водою і тарілку з хлібом, але дівчина натомість ставить і те і те біля ґрат, не відводячи від нього погляду й пантруючи, щоб навіть поділ сукні не наблизився до в'язня на відстань витягнутої руки. Зухвала, однак сором'язлива. Повертаючись назад, вона ледь помітно вклоняється, легенько киває головою — цей рух йому нагадує початок танцю.

(Навіть пірат може розпізнати початок танцю.)

Наступної ночі пірат залишається подалі від ґрат, зберігаючи відстань, яку можна подолати одним кроком, а дівчина підходить на сантиметр ближче.

Нова ніч — і танець триває. На крок ближче. Крок назад. Рух убік. Наступної ночі пірат знову простягає руку, щоб узяти те, що вона

принесла, і цього разу дівчина відповідає, мимохіть торкнувшись кистю його пальців.

Дівчина починає затримуватися, залишатися довше щонаочі, однак досить вартовому завовтузитися, як вона зникає не озирнувшись.

Вона приносить дві миски з вином, і вони п'ють у товариській тиші. Вартовий не хропить, його сон глибокий і спокійний. Пірат підозрює, що дівчина якось до цього причетна.

Зухвала, сором'язлива та кмітлива.

Іноді вона приносить не лише хліб. Ховає в кишенях сукні помаранчі та сливи. Шматочки зацукрованого імбиру, загорнуті в помережаний історіями папір.

Іноді дівчина залишається аж до того моменту, коли вартові змінюють один одного.

(Денний вартовий буцімто випадково став залишати свої детективні журнали під стінами камери.)

Сьогодні куций вартовий тиняється сюди-туди. Відкашлюється, ніби хоче щось сказати, але нічого не каже. Потім опускається на стілець і засинає тривожним сном.

Пірат чекає на дівчину. Вона приходить з порожніми руками.

Сьогодні остання ніч. Ніч перед стратою. (Страта — це теж метафора, хай навіть така очевидна.) Пірат знає, що наступної ночі не буде й наступний вартовий не замінить цього. Дівчина знає, скільки саме залишилося годин.

Вони не говорять про це. Ніколи не говорили.

Пірат крутить між пальцями кучерик волосся дівчини.

Вона спирається на ґрати, щока притискається до холодного заліза. Дівчина максимально близько, проте водночас між ними лежить цілий світ.

Вона досить близько для поцілунку.

— Розкажи мені історію, — просить дівчина.

І пірат погоджується.

СОЛОДКІ МУКИ

ІСНУЮТЬ ТРИ ШЛЯХИ. ОСЬ ОДИН З НИХ

Глибоко під землею, сховані від сонця та місяця, десь на узбережжі Беззоряного моря лабіринтом сплелися тунелі й кімнати, наповнені історіями. Історіями, записаними в книжках, закоркованими в глечиках і намальованими на стінах. Одами, написаними на шкірі й викарбуваними на трояндових пелюстках. Казками, викладеними кахлем на підлозі, частина яких стерлася під ногами перехожих. Легендами, вирізьбленими з кришталю, що висять на люстрах. Шанованими оповіданнями, які занесли до каталогів. Старими історіями, захищеними від нових, що вигулькують довкола.

Це місце просторе, але й тісне. Складно виміряти його розміри. Зали переходять у кімнати або галереї, а сходи ведуть угору або вниз, до альковів та аркад. По всіх усюдах двері приховують нові приміщення, нові історії й нові секрети, що чекають на свого відкривача. І скрізь — книги.

Це святилище для тих, хто оповідає історії, зберігає і любить їх. Люди їдять і сплять, оточені хроніками, історичними п'єсами та міфами. Одні проводять тут кілька годин чи днів, перш ніж повернутися нагору, а другі залишаються на тижні чи роки, живуть в окремих кімнатах або гуртом, година за годиною читають, або навчаються, або пишуть, дискутують та створюють щось нове зі своїми сусідами чи працюють на самоті.

З тих, хто залишився, кілька вирішило присвятити себе цьому місцю, цьому храмові оповідок.

Для них існує три шляхи. Один з них — шлях аколівів¹.

Той, хто вирішив обрати його, перш ніж скласти присягу, повинен провести весь місячний цикл в усамітнених роздумах. Роздуми мають бути мовчазними, однак серед тих, хто дозволив себе замкнути в келії з кам'яними стінами, деякі раптом зрозуміють, що їх ніхто не чує. Вони можуть розмовляти, кричати чи верещати, але це не порушить жодного

правила. Хіба що той, хто ніколи не був у такій келії, гадає, що роздуми мовчазні.

Після закінчення періоду роздумів можна відмовитися від цього шляху. Обрати собі інший або взагалі не обирати жодного.

Ті, хто зберігав мовчання, часто вирішують не йти цим шляхом і взагалі покинути це місце. Вони повертаються на поверхню і, примружившись, дивляться на сонце. Іноді згадують підземний світ, якому колись хотіли присвятити себе, але спогади ці нечіткі, нібито щось наснилося.

Частіше ініціацію ладні вести далі ті, хто кричав, плакав, вив з туги, хто годинами розмовляв сам із собою.

Сьогодні на небі молодик. Коли двері відчиняються, за ними стоїть гарна жінка. Перебуваючи на самоті, жінка майже весь час співала. Узагалі вона сором'язлива й не звикла співати, але першої ночі геть випадково збагнула, що її ніхто не почує. Жінка засміялася, почасти кепкуючи із себе, а почасти з того, що добровільно дозволила ув'язнити себе в такій вишуканій камері з пуховим ліжком і шовковими простирадлами. Сміх луною відбився від кам'яних стін і покотився, наче брижі по воді. Жінка рвучко затулила долонею рот в очікуванні, що зараз хтось з'явиться, але ніхто не прийшов. Вона спробувала пригадати, чи казав хтось чітко, що слід мовчати.

Вона вигукнула: «Агов?!» — а на те прокотилася луна.

Їй знадобилося кілька днів, щоб добрати сміливості заспівати. Їй ніколи не подобався власний голос, але, звільнившись в ув'язненні від сором'язливості й очікувань, жінка заспівала спершу тихенько, а тоді дзвінко й зухвало. Голос, який відлунював у вухах, був несподівано приємний.

Жінка переспівала всіх пісень, що знала. Вигадала кілька власних. Подеколи їй бракувало слів для пісні, тоді вона вигадувала мови, яких насправді не існує, але ті звуки дарували їй задоволення.

Вона сама здивувалася, як швидко минув час.

А тепер двері відчинилися.

Увійшов аколїт, що тримав ключі на латунному кільці. Другу долоню він простягнув бранці. На ній лежав маленький металевий диск із викарбуваною бджілкою.

Узяти «бджолу» — наступний крок на шляху до того, щоб стати аколітом. Це остання можливість відмовитися.

Жінка бере «бджолу» з аколітової долоні. Він кланяється та жестами пропонує іти за ним.

Молода жінка, яка вирішила стати аколітом, крутить у пальцях теплий металевий диск та йде вузькими, освітленими свічками тунелями, уздовж яких тягнуться книжкові полиці, а потім заходить до печер зі стільцями та столами, на яких височіють книжкові стоси, пробирається поміж скульптур. Вона гладить скульптуру лисички, хутро в якій між вухами геть стерлося, бо багато хто чинив так до неї.

Літній чоловік гортає книжку, підводить погляд на перехожих, а впізнавши процесію, притискає два пальці до вуст і схиляє перед жінкою голову.

Саме перед жінкою, а не перед її провідником-аколітом. Це жест поваги до посади, на яку вона поки що не стала офіційно. Жінка нахилиє голову, приховуючи усмішку. Вони продовжують свій шлях позолоченими сходами та зміїстими тунелями, у яких їй ще не доводилося бувати. Жінка сповільнює крок, щоб подивитися на картини між книжковими полицями — зображення дерев, дівчат і привидів.

Аколіт зупиняється біля дверей зі знаком золотої бджоли. Знаходить на кільці ключ і відчиняє їх. Починається ініціація.

Це таємна церемонія. Деталі відомі лише тим, хто її пройшов, і тим, хто її влаштовує. Скільки сягає людська пам'ять, обряди залишалися незмінними.

Відчинивши двері й переступивши поріг, аколіт відбирає в неї ім'я. Хай як звали раніше цю молоду жінку, більше до неї так ніхто не звертатиметься, — її ім'я залишиться в минулому. Можливо, одного дня вона дістане нове, але до тієї миті буде безіменною.

Кімната тісна, кругла, з високою стелею — мініатюрна копія її келії для роздумів. З одного боку стоїть простий дерев'яний стілець, а поряд — кам'яна колона заввишки до талії з вогняною чашею на ній.

Лише вогонь освітлює кімнату.

Старший аколіт жестом наказує молодій жінці сісти на дерев'яний стілець. Вона слухається. Повертається обличчям до вогню й

спостерігає, як танцюють язики полум'я, аж поки очі їй не зав'язують чорним шовком.

Продовження церемонії вона не бачить.

З її руки забирають металеву бджолу. Паузу заповнюють металевий дзенькіт інструментів і відчуття пальця на грудях, який тисне. Потім тиск зникає, а натомість з'являється гострий пекучий біль.

(Пізніше жінка збагне, що металеву бджолу розжарили на вогні, а її крилатий відбиток витаврували в неї на грудях.)

Це несподіване відчуття нервує. Жінка готувалася до того, що знала про церемонію, але це заскочило її зненацька. Вона пригадує, що ніколи не бачила голих грудей аколітів.

Ще хвилину тому вона була тверда у своєму рішенні, а тепер тремтить і вже не впевнена, що чинить правильно.

Але не кричить: «Стривайте». Не каже: «Ні».

Вона вже вирішила, хоча й не знала всього, не розуміла, що буде далі.

У темряві пальці розтуляють її вуста й капають на язик медом, щоб останній відчутий смак був солодкий.

Правду кажучи, останній смак у роті аколіта — це не лише мед: кров, металевий присмак і розпечена плоть стирають його солодкість.

Якби аколіти могли потім описати все, вони пояснили б, що останній смак, який вони відчували, був сумішшю меду та диму.

Він не зовсім солодкий.

Вони згадують його щоразу, побачивши полум'я свічки з бджолиного воску.

Згадка про їхню відданість.

Але розповісти про це вони не можуть.

Вони добровільно відмовляються від язиків. Віддають можливість говорити на користь кращого служіння голосам інших людей.

Складають мовчазну присягу більше не розповідати своїх історій, виявляючи шану до вже написаних і ще не створених.

Відчувши цей біль з присмаком меду, жінка на стільці думає, що закричить, але стримується. У темряві здається, наче вогонь пожирає всю кімнату, і вона бачить обриси полум'я навіть крізь тканину на очах.

Бджола на її грудях тріпотить.

Коли в жінки забирають язик, спалюють і перетворюють на попіл, коли церемонія закінчується та офіційно починається її служба аколита, коли її голос назавжди змовкає, прокидаються вуха.

А потім з'являються історії.

[1](#) Церковний служник, що запалює та носить свічки, готує хліб і вино для евхаристичного освячення. (Тут і далі прим. пер.)

СОЛОДКІ МУКИ

ВВЕДЕННЯ В ОМАНУ

Хлопчик — син ворожки. Нині він сягнув віку, коли вже не зрозуміло, чи варто цим фактом пишатися або взагалі розголошувати цю деталь біографії. Однак усе-таки факт лишається фактом.

Він повертається зі школи додому, до квартири над крамничкою, захаращеною кришталевими кулями, картами таро, ладаном, скульптурами богів з головами тварин і висушеною шавлією. (Запах шавлії просотав геть усе — від простирадл до хлопчикових шнурків.)

Сьогодні, як і щодня, хлопчик зрізає шлях навпростець провулком, що огинає крамничку, — вузьким проходом між високими цегляними стінами, покритими графіті, які час від часу забілюють, та вони знову виникають.

Проте сьогодні замість вигадливо написаних тегів та любительських літер-бульбашок на незаймано білій цеглі хизується один-єдиний витвір мистецтва.

Це двері.

Хлопчик зупиняється. Поправляє окуляри, щоб краще сфокусувати погляд, щоб переконатися, чи він бачить саме те, що пропонує йому ненадійний зір.

Навколо чітких кутів фарба розмита, однак це двері. Більші, красивіші й вигадливіші, ніж йому здалося на перший погляд.

Що саме це означає, він не знає.

Знає лише, що на цьому треба особливо зосередитися.

Двері розташовані в глибині провулка, у затінку, не на осонні, тож кольори не вицвіли, деякі пігменти — з металевим полиском. Це графіті вишуканіше за більшість тих, що їх доводилося бачити хлопчикові. Він знає, що воно намальоване в стилі з химерною французькою назвою, щось про зорову оману, але не може одразу пригадати термін.

На дверях вирізьблені, ба намальовані різкі геометричні візерунки, які заокруглюються довкола кутів, створюючи глибину на площині. У центрі, де могла б бути замкова щілина, стилізованими лініями, що гармонійно поєднуються з усією картиною, намальована бджола. Під нею — ключ. А під ключем — меч.

Золота куляста ручка дверей, схожа на тривимірну, мерехтить попри брак світла. Замкова щілина, зображена нижче, така темна, що радше нагадує дірку, що чекає на ключ, та аж ніяк не кілька мазків чорною фарбою.

Двері дивні, прекрасні — такі, що хлопчик не може дібрати влучних слів і не знає, чи існують вони взагалі навіть серед вишуканих французьких висловів.

Десь на вулиці гавкає пес, якого він не бачить, але звук здається віддаленим і нечітким. Сонце зникає за хмарою — провулок немов довшає, глибшає й темнішає, а двері своєю чергою яскравішають.

Хлопчик обережно тягнеться, щоб доторкнутися до них.

Якась частина його, що досі вірить у магію, очікує, що вони будуть теплими попри прохолодне повітря. Сподівається, що малюнок фундаментально змінив цеглу. Це змушує його серце зайтися швидше, хай навіть рука сповільнюється, адже інша його частина по-дитячому готується до розчарування.

Кінчики пальців лягають на двері під мечем і відчувають гладеньку фарбу на прохолодній цеглі, ледь помітні нерівності видають текстуру під малюнком.

Це просто стіна. Звичайна стіна із чарівною картинкою. А втім.

Утім, у нього виникає відчуття, що це щось більше, ніж здається.

Він притискає долоню до розмальованої цегли. Фальшива деревина дверей коричнева, на кілька відтінків темніша за його шкіру, неначе фарбу навмисно так змішали, аби пасувала до нього.

За дверима якийсь інший світ. За стіною немає кімнати. Там є щось більше. Він знає це. Відчуває пальцями на ногах.

Цю мить його мама назвала б значущою. Мить, яка змінює наступну. Син ворожки просто знає, що ці двері важливі, хоча не може пояснити це відчуття навіть самому собі.

Хлопчик на початку історії аж ніяк не може знати, що історія розпочалася.

Він проводить кінчиками пальців уздовж ліній ключа, захоплюючись тим, якими тривимірними здаються ключ, меч і куляста ручка.

Хлопчикові цікаво, хто намалював двері та що вони означають, — напевно, тут криється якийсь зміст. І коли не у дверях, то принаймні в символах. Може, це не двері, а знак чи, може, водночас і те і те.

Цієї важливої миті, якщо хлопчик поверне намальовану ручку й відчинить неймовірні двері, усе зміниться.

Але він не відчиняє, натомість ховає руки в кишені.

Якась частина хлопчика вирішує, що він поводить по-дитячому і що він уже занадто дорослий, щоб сподіватися, буцімто реальне життя схоже на книжкові історії, а якась — що він не засмутиться, якщо не спробує повернути ручку, бо й далі віритиме, ніби двері можуть відчинитися, хай навіть це буде неправдою.

Він стоїть, сховавши руки в кишені, і ще якусь мить розглядає двері, а потім розвертається і йде собі геть.

Наступного дня цікавість перемагає, і хлопчик повертається до того місця, де були двері. Та дверей уже там нема: хтось їх замалював. Цегляна стіна побілена так ретельно, що він навіть не може достеменно сказати, де саме вони були.

Отож син ворожки не знаходить свого шляху до Беззоряного моря.

Поки що.

СІЧЕНЬ 2015-ГО

В університетській бібліотеці на полиці стоїть книжка.

Вона не якась там незвична, але саме цій книжці тут не місце.

Хтось помилково поставив її у відділ художньої літератури, попри те що чимало з описаного в ній — правда, решта теж доволі правдива. У відділі художньої літератури в цій бібліотеці не так багато людей, як в інших, тож його ряди погано освітлені й часто припадають пилом.

Ця книжка належала до колекції, що пожертвував університету власник, згідно з його останньою волею і заповітом. Усі книжки забрали до бібліотеки, систематизували за десятковою класифікацією Дьюї, позначили наліпками з баркодом з внутрішнього боку обкладинок, щоб можна було відсканувати їх на стійці та розіслати в різних напрямках. Саме цю книжку відсканували тільки раз, коли додавали до каталогу. На сторінках не згадане ім'я автора, тож до системи її внесли з позначкою «Невідомо», і вона очолювала список книжок авторів, чиї прізвища починаються на «Н», але згодом заблукала в алфавіті, і тепер решта книжок кружляли навколо неї. Кілька разів її брали до рук, розмірковували й повертали на місце. Корінець книжки потріскався. Якимось нею зацікавився професор, уважно прочитав перші кілька сторінок і збирався згодом повернутися до читання, але забув про свій намір.

Відколи книжка живе в бібліотеці, її ніхто не прочитав від першої сторінки до останньої. У декого (як, можливо, і в забудькуватого професора) могла промайнути думка, що їй тут не місце. Що вона, напевно, мала б належати до спеціальної колекції і зберігатися в кімнаті, звідки нічого не можна виносити, на вхід до якої студентам треба діставати письмовий дозвіл і де зависають бібліотекарі, розглядаючи раритети. На них баркодів нема. І навіть щоб погортати такі книжки, доводиться надягати рукавички.

Але ця книжка залишається у звичайній колекції. Нерухомо застигла в гіпотетичному обігу.

Її обкладинка, виготовлена з тканини глибокого винного кольору, вицвіла від часу та втратила яскравість. Колись на ній були витиснені

позолочені літери, але золото зникло, а літери зносилися й перетворилися на гліфоподібні² засічки. Горішній кутик назавжди заломився під значно важчою книжкою в коробці, де її зберігали на складі з 1984 по 1993 рік.

Сьогодні січневий день так званого С-семестру, коли заняття ще не почались, але студенти вже повернулися до кампусу, де влаштовують лекції, симпозіуми й репетиції театральних вистав. Це післясвятковий розігрів перед поверненням до звичної рутини.

Закарі Езра Роулінз прийшов до кампусу насолодитися читанням. Через це він відчуває докори сумління, адже мав би витратити свої дорогоцінні зимові години, граючи (та переграючи й аналізуючи) у відеоігри, щоб як слід підготувати дипломну роботу. Але хлопець стільки годин проводить перед монітором, що відчув майже непереборну потребу дати очам відпочити на папері. Він нагадує собі, що книжки й відеоігри мають чимало точок перетину, утім, точки перетину з відеоіграми він знайде де завгодно.

Закарі вважає, що читати роман — це те саме, що грати в гру, кожен вибір у якій уже здійснив хтось значно кращий за тебе в цій конкретній грі. (Утім, іноді йому хочеться, щоб романи «вибери свою пригоду»³ знову ввійшли в моду.)

А ще Закарі читав (чи перечитував) цілу купу дитячих книжечок, адже те, про що розповідають у них, здається йому більш схожим на історії, однак хлопець пам'ятав, що це може бути симптомом наближення кризи зрілого віку. (Він мало не очікує, що ця криза зрілого віку вигулькне, як зозуля з годинника, точнісінько на його двадцять п'ятий день народження, до якого залишилося якихось два місяці.)

Бібліотекарі вирішили, що він спеціалізується на літературі, аж поки хтось із них не завів з ним розмову, а Закарі не відчув потреби зізнатися, що насправді він один з адептів вивчення новітніх медіа. Щойно розпрощався зі своїм новим ампула, як одразу засумував за ним: це була маска, за якою він міг насолоджуватися, не помічаючи цього. Закарі здавалося, що у своїх окулярах з квадратною оправою і светрах грубого плетіння він скидається на студента-філолога. Він ще досі геть не звик до зим у Новій Англії, тим паче до таких, як ця, коли

сніг не вщухав ані на мить. Закарі прикривав своє виплекане на півдні тіло важкими шарами вовни, загортався в шарфи й зігрівався гарячим какао з термосів, яке іноді приправляв крапелькою бурбону.

До кінця січня залишилося два тижні, і Закарі втомився від свого списку дитячої класики, принаймні тієї, що є в бібліотечній колекції, тож перейшов до книжок, які намислив прочитати. Мимохідь він розгортав ті, що траплялися під руку й чимось зацікавлювали, і прочитував кілька перших сторінок. Це стало його ранковим ритуалом — виймати вподобаний примірник зі стелажів у бібліотечній вологокнижковій тиші, а потім повертатися до кімнати в гуртожитку й решту дня читати.

В атріумі зі слуховим віконцем він тупає ногами, щоб струсити із черевиків сніг на килимок біля входу, і кидає «Ловця у житі»⁴ та «Тінь вітру»⁵ в коробку для повернення, замислюючись, чи не запізно засумніватися у своїй спеціалізації посеред другого курсу магістерської програми. А потім нагадує собі, що йому подобаються новітні медіа, а якби вивчав літературу п'ять з половиною років, то, напевно, уже втомився б і від неї також. Йому хотілося б спеціалізуватися на читанні. Без жодних відгуків та іспитів, аналізів — просто читати собі.

У відділі художньої літератури, що на два поверхи нижче, де вздовж коридору на стінах висять у рамках літографії кампусу ранніх років, зараз навдивовижу мало людей. Коли Закарі йде між стелажимами, навіть кроки його відлунюють. Ця частина будівлі давніша, вона геть не схожа на світлий атріум біля входу, стелі тут нижчі, тож книжки ніби підпирають їх, а світло від лампочок, що, між іншим, мають звичку перегорати, хоч скільки їх міняй, падає довкола вузькими тьмяними прямокутниками. Закарі спадає на думку, що він колись після випуску, якщо матиме гроші, дасть бібліотеці особливу пожертву на ремонт електропроводки в цій частині будівлі. «Необхідне для читання світло подароване З. Роулінзом. Випуск 2015. Користуйтеся на здоров'я».

Він нещодавно закохався в Сару Вотерс⁶, тож ретельно вивчає розділ на літеру В. Попри те що в бібліотечному каталозі було вказано кілька назв, «Маленький незнайомец» — єдиний на полиці, тож хлопцеві не довелося думати, що саме вибрати. Потім Закарі шукає те, що називає

таємничими книжками, якщо не впізнає заголовка або ніколи не чув про автора. Розпочав з пошуків корінців без назви.

Потягнувшись до горішньої полиці (нижчому студентові для цього знадобилася б драбина), хлопець витягає книжку в обкладинці з тканини винного кольору. Ні на обкладинці, ні на корінці назви немає, тож Закарі розгортає книжку на першій сторінці.

Солодкі муки

Він перегортає сторінку, щоб подивитися, чи є на наступній список авторів, але там одразу починається текст. Закарі гортає до кінця, проте не бачить там ані подяк, ані авторського коментаря, є лише наліпка з баркодом ззаду на обкладинці. Він повертається на початок і не знаходить ані копірайта, ані дати, ані інформації про наклад.

Книжка доволі давня, а Закарі не так багато знає про історію книговидання чи палітурної справи (можливо, у певний період такої інформації в книжці не давали). Відсутність автора геть спантеличує його. Напевно, сторінка загубилася або сталася помилка під час друку. Хлопець гортає сторінки й помічає, що кількох бракує, трапляються порожні місця й відірвані кутики, але зі вступом усе гаразд.

Закарі читає першу сторінку, потім наступну й ще одну.

А потім лампочка над його головою, що освітлювала цей відділ, блимає і згасає.

Закарі неохоче згортає книжку та кладе її на «Маленького незнайомця». Ретельно затискає обидві книжки під пахвою і повертається до освітленого атріума.

За бібліотечною стійкою сьогодні працює студентка, її волосся закручене жмутом, а вкупі його тримає кулькова ручка. Таємнича книжка завдає дівчині клопоту: спочатку її неможливо було відсканувати, а потім результат видавав геть іншу книжку.

— Гадаю, у неї неправильний баркод, — каже дівчина. Клацає по клавіатурі та примружено дивиться на монітор. — Упізнаєш її? — запитує іншого бібліотекаря за стійкою, чоловіка середнього віку, у светрі ядучого зеленого кольору.

Він гортає перші сторінки, супиться.

— Немає автора. Це щось новеньке. Де вона стояла?

— У відділі художньої літератури. Десь на полицях з літерою В, — відповідає Закарі.

— Може, слід перевірити серед «Анонімів», — радить бібліотекар у зеленому светрі, віддаючи книжку й перемикаючи увагу на іншого відвідувача.

Бібліотекарка ще трохи клацає і хитає головою.

— Однаково не можу знайти, — повідомляє вона Закарі. — Дивина.

— Якщо це проблема... — починає хлопець, але змовкає на півслові, сподіваючись, що дівчина просто дозволить йому взяти книжку. Дивним чином він уже відчував себе її власником.

— Не проблема, я позначу це у вашому профілі, — озивається бібліотекарка. Вона вводить щось у комп'ютер і ще раз сканує баркод. А потім підштовхує до нього книжку без автора разом з «Маленьким незнайомцем» і студентським квитком.

— Цікавого читання! — щиро бажає дівчина й повертається до книжки, над якою була схилена, коли Закарі підійшов до стійки. Щось із Раймонда Чендлера, але назви він не бачить. Бібліотекарі завжди сповнені ентузіазму під час С-семестру, коли можуть більше часу проводити за читанням і менше — з виснаженими студентами та надокучливим професорсько-викладацьким складом.

Повертаючись холодною вулицею до гуртожитку, Закарі думає про книжку, яку йому так кортить скоріше розгорнути, і про те, чому її не було в бібліотечній системі. Йому вже траплялися такі невеличкі проблеми раніше, адже останнім часом він набирав купу книжок. Іноді сканер не хотів читати баркод, але тоді бібліотекар міг ввести номер власноруч. Хлопець замислюється, як вони давали всьому раду до часів сканерів, коли в каталогах лежали картки, а до задньої обкладинки клеїли невеликі кишеньки з підписами. Було б приємніше підписуватися своїм ім'ям, ніж залишатися числом у системі.

Гуртожиток Закарі — цегляна будівля, затиснута серед благенького кварталу магістерських резиденцій і вкрита мертвим, присипаним снігом плющем. Він долає безліч сходинок до своєї кімнати на п'ятому поверсі під самісіньким дахом, де стіни скошені й гуляють протяги. Більша її частина завалена ковдрами, а ще в ній є контрабандний електронагрівач, що його він спеціально приберіг на зиму. На стінах висять надіслані мамою гобелени, завдяки яким, як усі кажуть, кімната

стає затишнішою, а ще вони пахнуть шавлією, і цей запах не зникає, хоч скільки їх пери. Його сусід, майбутній магістр вишуканих мистецтв, називає помешкання печерою, попри те що воно більше скидається на барліг, якщо в них бувають постери з картинами Магрітта⁷ та різноманітні ігрові приставки.

Телевізор з пласким екраном витріщається зі стіни. Екран зараз чорний, але в ньому все відбивається, мов у дзеркалі. Треба накинути на нього гобелен.

Закарі кладе книжку на стіл, черевики й пальто відправляє до шафи та йде до крихітної кухоньки, щоб приготувати горнятко какао. Чекає, поки закипить електричний чайник, і згадує книжку винного кольору, шкодуючи, що не прихопив її із собою. Та відразу ж нагадує собі, що негоже весь час пхати носа в книжку, іноді слід здіймати очі на світ. Тобто намагатися видаватися товариським, що, схоже, в нього досі не виходило.

Повернувшись із какао до свого барлогу, Закарі вмощується в крісло-мішок, що йому минулого року дісталось в спадок від одного випускника. Насправді воно ядучо-зеленого кольору, але Закарі накрив його гобеленом, бо той надто важкий, щоб висіти на стіні, і тепер він камуфлює крісло відтінками коричневого, сірого й фіолетового. Хлопець направляє нагрівач собі на ноги, розгортає «Солодкі муки» на тій сторінці, де його викинула на берег ненадійна бібліотечна лампочка, і береться до читання.

За кілька сторінок історія змінює напрямок, і Закарі не певен, роман це чи збірка оповідань, а може, історія в історії. Він розмірковує, чи повернеться сюжет, вигнувшись дугою, до попередньої частини.

Але потім той знову змінює напрямок.

Руки Закарі Езри Роулінза затремтіли.

Адже, якщо перша частина книжки — це якийсь романтичний уривок про пірата, а в другій згадується церемонія посвяти аколітів у дивній підземній бібліотеці, то третя частина — це щось геть інше.

Третя частина розповідає про нього.

«Хлопчик — син ворожки».

«Просто збіг», — думає він собі, але деталі стають занадто досконалыми, щоб бути вигадкою. Шавлія може просочити шнурки

багатьох синів ворожок, але Закарі сумнівається, що вони теж зрізають шлях навпростець через провулки, повертаючись додому зі школи.

Діставшись частини з дверима, хлопець опускає книжку.

Він відчуває, що йому паморочиться в голові. Підводиться, боїться, що може знепритомніти, вирішує відчинити вікно й натомість перевертає горнятко з какао, про яке забув.

Закарі механічно йде коридором до кухоньки, щоб узяти паперові рушники. Витирає какао, повертається на кухню, щоб викинути мокрий папір. Миє горнятко в умивальнику. На ньому є щербинка, і Закарі не певен, чи була вона там раніше. З віддалених і порожніх сходів луною долітає чийсь сміх.

Хлопець повертається до кімнати і знову зустрічається віч-на-віч із книжкою, пильно дивлячись, як вона безтурботно лежить у кріслі-мішку.

Він замикає двері, хоча робить це нечасто.

Бере книжку й вивчає її ретельніше, ніж раніше. Горішній кутик обкладинки загнувся, тканина стала обтріпуватися. Корінець помережаний крихітним золотим ластовинням.

Закарі глибоко вдихає і знову розгортає книжку. Повертається до сторінки, де зупинився, і змушує себе читати слова, котрі відтворюють перед ним події саме так, як він на те очікує.

Його пам'ять наповнюється деталями, залишеними на сторінці: стіна була побілена лише до половини, а вище цегла знову набувала червоного кольору, з другого боку провулка стояли смітники, вага напханого книжками наплічника тиснула на плечі.

Він згадував той день тисячу разів, але сьогодні все було інакше. Цього разу його пам'ять ведуть за собою слова на сторінці, тож спогади чіткі та яскраві. Наче все відбулося щойно, а не понад десять років тому.

Закарі досконало може уявити собі двері. Бездоганність картини. Ефект троплею⁸, назву якого він тоді не зміг пригадати. Бджолу з витонченими золотими смужками. Меч, націлений угору на ключ.

Утім, читаючи далі, Закарі відкриває для себе більше, ніж затрималося в його пам'яті.

Він думав, що не буває дивнішого відчуття, ніж випадково натрапити на книжку, яка розповідає про хтозна-колишню пригоду з твого життя, яку ти нікому не розповідав, ніколи не говорив про неї і не записував її, однак ось вона — у друкованій прозі. Але він помилявся.

Ще дивніше те, що розповідь підтверджує давній здогад: тієї миті в тому провулку, стоячи перед дверима, він отримав якийсь надзвичайний шанс і випустив його між пальцями.

«Хлопчик на початку історії аж ніяк не може знати, що історія розпочалася».

Закарі дочитує сторінку й перегортає її, сподіваючись, що історія триватиме, але вона уривається. Сюжет знову різко змінює напрямок у бік чогось на кшталт лялькового будиночка. Він гортає до останньої сторінки, шукаючи поглядом згадки про сина ворожки чи намальовані двері, але не знаходить.

Повертається й перечитує сторінки про хлопчика. Про нього самого. Про місце, якого він не знайшов за дверима, хай би яке було те Беззоряне море. Руки в нього більше не тремтять, але в голові паморочиться і стає гаряче; тепер він згадує, що так і не відчинив вікна, але не може відірватися від книжки. Закарі посуває окуляри ближче до перенісся, щоб краще сфокусувати зір.

Він не розуміє. Не лише того, як хтось зміг упіймати цю сцену в таких деталях, а й того, що вона опинилася в книжці, яка здається старшою за нього. Хлопець потирає між пальцями папір, відчуває, що він цупкий і грубий, пожовклий, майже коричневий навколо кутиків.

Чи міг хтось передбачити його з точністю аж до шнурків? Чи означає це, що все інше теж правда? Що десь у підземній бібліотеці живуть без'язикі аколіти? Йому здається нечесним бути єдиною справжньою людиною з-поміж вигаданих персонажів, але Закарі припускає, що пірат з дівчиною можуть бути справжніми. Проте ця ідея така недолуга, що він сміється із себе.

Хлопець замислюється, чи не втрачає глузду, але доходить висновку: якщо він про таке замислюється, то, мабуть, ще глузд за розум не завернув. Однак це його не надто заспокоює.

Він опускає очі на останні два слова на сторінці.

«Поки що».

Ці два слова пливають крізь тисячі запитань, що заповнили його мозок.

А потім одне із цих запитань виринає на поверхню, підштовхнуте повторюваним бджолиним візерунком і спогадами про двері.

Невже ця книжка *звідти*?

Він ще раз вивчає її, зупиняється на баркоді, приклеєному до задньої обкладинки.

Закарі придивляється й бачить, що під наліпкою затулено щось написане чи надруковане. Визирає чорна крапочка чорнила.

Відколупуючи наліпку, він не надто переймається докорами сумління. Баркод однаково був хибний, і його, напевно, потрібно замінити. Та книжку він для цього повертати не буде, принаймні не тепер. Закарі повільно й обережно відриває наліпку, намагаючись зняти її одним шматком і не пошкодити папір під нею. Вона знімається легко, і хлопець приклеює її на край свого столу, а тоді повертається до написаного.

Слів там немає — лише рядочок символів, які відштампували чи ще якось перенесли на обкладинку ззаду; вони вицвіли й забруднилися, але залишаються впізнаваними.

Чорнильна крапочка, яку Закарі помітив, — це ефес меча. Вище намальований ключ.

А над ключем — бджола.

Закарі Езра Роулінз глипає на мініатюрну версію тих самих символів, які колись у подиві розглядав, стоячи в провулку позаду маминої крамнички, і замислюється, як саме йому слід продовжити історію, до якої він сам не знає, як потрапив.

² Гліф — елемент письма, конкретне графічне представлення графеми або її частини (літера, число, знак пунктуації, символ тощо), тобто одиниця графіки.

³ Серія дитячих книжок-ігор, що виходили з 1979 по 1998 рік.

⁴ Роман американського письменника Джерома Девіда Селінджера.

⁵ Роман сучасного іспанського письменника Карлоса Руїса Сафона.

⁶ Сучасна британська письменниця, авторка роману «Оксамитові пальчики».

⁷ Бельгійський художник, представник сюрреалізму.

⁸ Від фр. *trompe-l'oeil* — обман зору, технічний прийом у мистецтві, метою якого є створення оптичної ілюзії об'ємності зображеного на двомірній площині об'єкта.

СОЛОДКІ МУКИ

ВИГАДАНЕ ЖИТТЯ

Усе почалось із лялькового будиночка.

Мініатюрного помешкання, ретельно створеного з дерева, клею та фарби. Він був так майстерно виготовлений, що до найдрібніших деталей повторював справжній великий будинок. Після того як його змайстрували, він став подарунком для дітей, і вони бавилися ним, щоденно ілюструючи всі події спрощеними перебільшеннями.

У будиночку живуть ляльки. Родина з мамою, татом, сином, донькою та маленьким песиком. Вони носять витончені копії справжніх костюмів і суконь. У песика справжнє хутро.

Усередині є кухня, вітальня і тераса-солярій, а ще спальні, сходи й горище. Кожна кімната обставлена меблями та прикрашена мініатюрними картинами й малесенькими вазами з квітами. На шпалерах вигадливі візерунки. З полиць можна взяти крихітні книжечки.

Дах укритий дерев'яною черепицею завбільшки з ніготь. Маленькі двері зачиняються на засув. Дім можна відімкнути за допомогою замка та ключика й подивитися, що всередині, але здебільшого він залишається замкненим. Зазирнути до лялькового життя можна лише крізь віконця.

Ляльковий будиночок стоїть у кімнаті в Гавані на березі Беззоряного моря. Його історія забута. Діти, які ним бавилися, давно вирости й роз'їхалися по всіх усюдах. Легенда про те, як він опинився в непримітній кімнаті непримітного місця, давним-давно пішла в небуття.

У ній нема нічого особливого.

Але примітним є те, що відбувалося навколо.

Зрештою, чи може існувати один-єдиний будиночок посеред нічого? Без двору для песика? Без завжди невдоволених сусідів по той бік

вулиці, без власне вулиці, на якій узагалі могли б жити сусіди?

Без дерев, коней та крамниць. Без гавані. Без човна. Без міста на другому березі моря.

Усе це збудували навколо лялькового будиночка. Вигаданий світ однієї дитини став світом ще однієї, а потім наступної і так далі, аж поки не перетворився на світ для всіх. Його прикрашали й добудовували за допомогою металу, паперу та клею, коліщаток, знайдених предметів і глини. Сконструювали більше будиночків. Додали ще більше ляльок. За краєвиди правлять стоси розкладених за кольором книжок. Над головою літають паперові пташки. Згори спускаються повітряні кулі.

У цьому світі є гори, села, міста, замки, дракони й летючі бальні зали. Ферми з клунями та пухнастими овечками з вати. Колишній наручний годинник переродився і далі працює, відлічуючи час на верхівці вежі. Там є парк з озером та качками, пляж з маяком.

Світ водограєм розтікається із цієї кімнати. Відвідувачі мають доріжки для прогулянок, доступ до всіх куточків. Досі видно обриси того, що колись було столом під будівлями. Полиці на стінах перетворилися на віддалені країни з іншого боку океану, ретельно вкритого баранцями синіх паперових хвиль.

Усе почалося з лялькового будиночка. А із часом стало чимось більшим. Ляльковим містечком. Ляльковим світом. Ляльковим усесвітом. Який постійно розпросторюється.

Майже кожен, хто знаходить цю кімнату, відчуває потребу додати щось до неї. Перетворити вміст своїх кишень на стіну, дерево чи храм. Наперсток перетворюється на смітничок. Використані сірники вишиковуються парканчиком. Відірвані гудзики стають колесами, яблуками або зірками.

Хтось додає будиночки з порваних книжок або лаштує зі скляних друзок, вичаклуваних негодою та викинутих на берег штормами. Хтось посуває фігурку або дороговказ. Хтось переганяє крихітну овечку з одного пасовиська на друге. Хтось інакше розставляє гори.

Одні відвідувачі бавляться в кімнаті годинами, створюючи історії та сюжети. Другі роззираються, поправляють зігнуте дерево чи двері та йдуть собі у справах. Або просто порухають качок на озері й від того почувуються задоволеними.

Кожен, хто заходить до кімнати, впливає на неї. Навіть мимохіть залишає пам'ять про свою присутність. Двері тихенько відчиняються — ледь помітний протяг ворухить предмети всередині. Дерево може впасти. Лялька може загубити капелюшок. Неушкоджений будинок може завалитися.

Невдалий крок здатен розтоптати господарську крамничку. Рукавом можна зачепити верхівку замка та скинути принцесу на землю. Це делікатна місцина.

Зазвичай усі збитки тимчасові. Хтось прийде й усе відремонтує. Поверне принцесу, що простягнулася на землі. Відбудує з паличок і картону господарську крамничку. Створить на старих історіях нові.

Будинок у центрі, який побудували першим, змінюється майже непомітно. Меблі переїжджають з кімнати до кімнати. Стіни фарбують або прикрашають шпалерами. Мама-лялька і тато-лялька проводять час окремо, спілкуючись із іншими ляльками. Донька та сини йдуть геть, повертаються і знову зникають. Песик ганяється за машинами та вівцями й наважується гавкати на дракона.

Іноді ляльки потребують чимало часу, щоб пристосуватися до обставин.

Закарі Езра Роулінз сидить на дні своєї шафи за дверима, які причинив, серед лісу сорочок та пальт, притулившись спиною до того місця, де були б двері в Нарнію, якби його шафа була гардеробом, що потерпає від екзистенційної кризи.

Він прочитав «Солодкі муки» від початку до кінця, а потім перечитав і, очевидно, не мав би читати втретє, проте однаково зробив це, тому що не міг спати.

Він досі не може спати.

Зараз третя година ночі, а Закарі сидить у глибині шафи — саме в такому місці він любив читати в дитинстві. З роками від не міг повернути собі той затишок, тим паче в цій шафі, погано пристосованій для таких посиденьок. Хлопець пригадує, що сидів у своїй дитячій шафі після того, як знайшов двері. Вона була зручніша для сидіння — глибша, а на додачу він допомагав їй стати затишнішою, набиваючи подушками. Дверей до Нарнії в ній теж не було, це він знає достеменно, бо перевіряв.

Лише один розділ «Солодких мук» оповідає про нього, але в книжці бракує сторінок. Текст знову повертається до пірата й дівчини, проте решта оповіді незв'язна та здається неповною. Багато подій крутиться довкола підземної бібліотеки. Ні, не бібліотеки, а книжкової фантазії, вигадки, до якої Закарі проґавив запрошення, не відчинивши двері в одинадцять років.

Вочевидь, він тинявся світом, шукаючи хибні уявні входи.

Книжка винного кольору лежить у ногах його ліжка. Закарі навіть собі не зізнається, що ховається від неї в шафі, де вона не може його побачити.

Навіть тричі перечитавши книжку від початку до кінця, хлопець не знає, як бути далі.

Решта її вмісту не здається такою реальною, як ті кілька сторінок на початку. Погляд Закарі на магію через маму-ворожку завжди був непростий, але якщо лікування травами й ворожіння він може зрозуміти, то те, що в книжці, виходить далеко за межі його уявлення про реальність. Це саме *магічна* магія.

Утім, якщо оті кілька сторінок про нього правдиві, то й решта теж може бути...

Закарі затискає голову між колінами й намагається втамувати дихання.

Йому досі цікаво, хто її написав. Хто бачив його в провулку поряд з дверима й навіщо записав це? Перші сторінки натякають, що історії на початку схожі на матрьюшку: пірат розповідає історію про аколита, аколит бачить історію про хлопчика. Про нього.

Та якщо це історія в історії, то хто її розповідає? Хтось мусив надрукувати і зшити все в одну книжку.

Десь комусь відома його історія.

Він замислюється, чи знає хтось десь, що він сидить у шафі.

Закарі виповзає до кімнати, ноги залякли. Скоро світанок — за вікном на відтінок ясніше, ніж за нічної темряви. Він вирішує прогулятися. Книжку залишає на ліжку. Пальці негайно починають свербіти від бажання взяти її із собою та перечитати знову. Закарі обгортає шию шарфом. Перечитати книжку за день чотири рази — цілковито нормальна поведінка. Він застібає гудзики на своєму вовняному пальті. Хлопець не звик відчувати фізичну реакцію на

відсутність книжки. Натягає на вуха плетену шапку. Аякже, кожен студент проводить ночі у своїй шафі. Узуває черевики. Щодня натрапляєш у таємничій книжці без автора на якийсь випадок зі свого дитинства. Засуває руки в рукавиці. З кожним таке буває.

Закарі опускає книжку в кишеню свого пальта.

Він ступає по свіжому снігу без певної мети. Минає повз бібліотеку та йде далі до горбистого району кампусу біля гуртожитків для молодших курсів. Хлопець міг би піти так, щоб подивитися на свій колишній гуртожиток, але не робить того, адже йому завжди здавалося дивним поглядати на вікно, з якого колись визирав. Закарі суне далі хрустким щільним снігом, чавлячи черевиками ніким не торкану поверхню.

Зазвичай йому до вподоби зима, сніг і холод, навіть якщо не відчуває пальців на ногах. Закарі знову і знову дивується цьому, відколи почав не лише читати про сніг у книжках, а й уперше побачив його на власні очі наповненої сміхом ночі в полі за стінами маминого фермерського будиночка. Він ліпив сніжки голими руками й не міг утриматися на ногах у черевиках, які виявилися неводостійкими. Від думки про це долоні в підбитих кашеміром рукавицях пощипує.

Його завжди дивувало, як тихо поводить ся сніг, поки не береться танути.

— Роулінзе! — кричить хтось позаду, і Закарі обертається. Загорнута, як капуста, постать у смугастій шапці та яскравих рукавичках без пальців махає йому, а він дивиться, як суміш кольорів долає біле поле, здійснюється вгору пагорбом крізь сніг, іноді стрибаючи в залишені ним сліди. Коли від постаті до нього лишається кілька метрів, Закарі впізнає Кет — дівчину, яка для нього з просто знайомої перетворилася на майже подругу. Випадків такого зближення з іншими студентами було небагато, а тут саме Кет доклала зусиль, щоб вони познайомились. Вона веде кулінарний блог, пов'язаний з відеоіграми, і має звичку перевіряти на приятелях результати своїх смачних експериментів. Солодкі роли, натхненням для яких став «Скайрім», класичне печиво з кремом «Біошок» і мараскінові трюфелі, що прославляли вишеньки з «Пакмана». Закарі підозрює, що Кет ніколи не спить, а ще дівчина має хобі впасти як сніг на голову з пропозицією випити коктейль, чи потанцювати, чи ще якоюсь вигадкою, щоб

витагнути його з кімнати. Хлопець ніколи не казав їй про вдячність за її існування у своєму житті інтроверта, проте майже певен, що вона й без того це знає.

— Гей, Кет, — каже Закарі, коли вона наздоганяє його. Він сподівається, що не здаватиметься їй таким ненормальним, яким почувається. — Що тебе так рано підняло?

Кет зітхає та закочує очі. Її дихання летить хмаркою замерзлого повітря.

— Бозна-як рано — єдиний час, коли я можу попрацювати в лабораторії над своїм поки що неофіційним проєктом. А тебе що? — Дівчина поправляє сумку на плечі, мало не втративши рівновагу. Закарі простягає руку, щоб утримати її, але вона й без нього встояла на ногах.

— Не можу спати, — скаржиться хлопець, і це схоже на правду. — Ти досі працюєш над тим проєктом із запахами?

— Працюю! — Щоки Кет видають приховану під шарфом усмішку. — Гадаю, це ключ до відчуття присутності: віртуальна реальність не аж така реальна, якщо нічим не пахне. Я поки що не можу збагнути, як утілити це в життя для домашнього користування, але дослідження в конкретному місці просуваються добре. Мені, напевно, знадобляться бета-тестери навесні, якщо матимеш бажання.

— Якщо колись настане весна, то я в грі.

Проєкти Кет стали легендами на кафедрі. Це вигадливі інтерактивні інсталяції, і вони завжди западають у пам'ять, незалежно від того, якими успішними вважає їх сама авторка. Порівняно із цим робота Закарі здається винятково розумовою і малорухливою, а надто через те, що значна її частина полягає в аналізі вже створеного кимось.

— Чудово! — тішиться Кет. — Додам тебе до списку. І я рада, що спіткала тебе тут. Маєш справи сьогодні ввечері?

— Та ні, — каже Закарі, хоча навіть не думав, що цей день триватиме, що кампус повернеться до своєї буденної рутини та що він єдиний, чий світ перевернувся догори дригом.

— Можеш допомогти мені провести заняття для С-семестру, яке я організовую? — цікавиться Кет. — Від сьомої до пів на дев'яту чи десь так.

— Твоє заняття з плетіння, присвячене Гаррі Поттеру? Я не надто гарно плету.

— Ні, те щовівторка, а це салонна дискусія, що називається «Інноваційне мистецтво оповіді», і тема цього тижня — ігри. Я намагаюся знаходити для кожного заняття гостя-співмодератора, і цього тижня мала бути Норіко, але вона кинула мене й поїхала кататися на лижах. Усе буде суперспокійно, просто потеревенимо про геймерів у розслабленій, але інтелектуальній обстановці. Я знаю, що ти кайфуєш від цього, Роулінзе. Будь ласка.

Усередині автоматично виникає імпульс сказати «ні», адже Закарі чинить так з усім, що стосується розмов з людьми, але Кет похитується на п'ятках, щоб зігритися, і він розмірковує над пропозицією, яка здається прекрасною нагодою ненадовго відволіктися від думок і книжки. Зрештою, саме такі нагоди Кет завжди й надає. Добре мати таку подругу.

— Звісно, чому б і ні, — каже він.

Кет радісно зойкає. Цей звук відлунює над укритим снігом моріжком, змушуючи двійко невдоволених круків покинути свої сідальця на сусідньому дереві.

— Ти кльовий, — озивається дівчина. — Я сплету тобі рейвенкловський шарф на знак подяки.

— Звідки ти знаєш?..

— Ой, прошу, ти, поза сумнівом, прихильник Рейвенклова⁹. Побачимося ввечері, зустрічаємось у Шотландській залі, тій, яка праворуч у глибині. Я напишу тобі деталі в повідомленні, коли мої руки відтануть. Ти найкращий. Я б тебе обійняла, але боюсь упасти.

— Ціную твою сентиментальність, — запевняє її Закарі й розмірковує, чи не запитати посеред цього снігу в Кет — чи, може, вона чула про якесь Беззоряне море; адже якщо хтось і чув про нього — можливо, казкове, проте, може, справжнє місце, — то це Кет, але якщо запитання прозвучить уголос, то все стане занадто реальним, тож він просто дивиться, як вона прямує чи то до квадратного подвір'я, на якому розташований центр новітніх медіа, чи то до хімічних лабораторій.

Хлопець самотньо стоїть на снігу, розглядаючи кампус, який потроху прокидається.

Учора він був для нього таким, як завжди, і викликав ті самі почуття, що завжди, — анітрохи не скидався на домівку. А сьогодні кампус здається самозванцем. Закарі глибоко вдихає, і аромат сосен наповнює його легені.

Бліду блакить безхмарного неба псують дві чорні крапочки: круки, які нещодавно злетіли, зникають у далині.

Закарі Езра Роулінз здійснює довгу прогулянку назад до своєї кімнати. Знявши черевики й усе своє зимове лушпиння, хлопець береться за книжку. Він крутить її в руках, а потім кладе на стіл. У тому, який вона має вигляд, нема нічого особливого, що підказувало б, що всередині ховається цілий світ, однак так можна сказати про будь-яку книжку.

Засуває завіси й пірнає в сон, а вони ще якийсь час колихаються над вікном, відгородивши освітлений сонцем засніжений краєвид і постать, що спостерігає за ним з іншого боку вулиці в затінку пишної ялини.

Хлопець прокинувся за кілька годин до того, як задзвонив телефон, сповіщаючи про нове повідомлення. Від вібрації він упав зі стола на підлогу, м'яко приземлившись на покинуту шкарпетку.

7:00, шотландська зала, вестибюль на першому поверсі — від головного входу повз сходи, праворуч коридором, зала за французькими дверима — на вигляд як постапокаліптична версія кімнати, де модні леді пили чай. ти найкращий. <3 к.

Годинник на телефоні повідомляє, що вже 5:50, а Шотландська зала розташована з протилежного боку кампусу. Закарі позіхає, витягає себе з ліжка й човгає коридором, щоб піти в душ.

Стоячи в хмарах пари, хлопець думає, що книжка наснилася йому, однак полегшення повільно тане, коли він пригадує правду.

Закарі мало не до м'яса шкрябає підборіддя домашньою сумішшю цукру й мигдалевого масла, яку щозими дарує йому мама; цього року скраб пахне ветивером¹⁰, що має подарувати емоційний спокій. Можливо, йому пощастить здерти із себе того хлопчика з провулка. Певно, десь там під ним знову з'явиться справжній Закарі.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ